

TORGNON

Péquè lé pèi i végnon blan ?

Tcheu lo savon, é én moué lo crègnon!, qué lé premé plet su lo vezadzo é lé premé pèi blan dussù la téta (la *canisia*, commèn i dion lé spésialiste) son lé premée rémarque qué neutro cor i vieil-lèi.

La coloi di pèi é dé la pé y è baillà dé la *mélanina*, én *pimàn* qui provén di *sélule* dé la pé. Can lé *sélule*, qui son ou cu dé tcheu lé pèi dou cor, ch'arréton dé produie la *mélanina*, lé pèi i végnon blan.

Par effé lé *sélule* dou cor di-z-*albén*, én consécansé dé én tsand-zémèn *jénéteucco* son seunsa *melanina* é pé canta dé sèn lloi y an la pé é lé pèi blan é lé jouè qui seumblon tedzor rodzo (péquè la *caroida*, eun-a peuillatta di jouè én étèn seunsa *pimàn* i ré-flètse la cléé di vén-e di jouè).

Lé pèi i végnon blan pé canta dé la *jénéteucca* é sèn i poui capità peu vitto i-z-eun qué i-z-otre.

Lé *Amériidièn* si tracas i l'an po vu qué tsé lloi i son bièn pocca lé plemó é sisse di pèi blan.

lo gnalèi

Région Autonome
Vallée d'Aoste
Regione Autonoma
Valle d'Aosta

Assessorat de l'Éducation
et de la Culture
Assessorato Istruzione
e Cultura

Préi de :

Cybersciences de Philippe Chartier

Texte publiè en 2008 sur «Torgnon»

Collaborateur de Torgnon pour la traduction: **Elsa Frutaz**

La transcription a été soignée par le Guichet Linguistique